

Prevençió i Promoció de la Salut

Codi: 43422
Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4314949 Psicologia General Sanitària	OB	1	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Maria Álvarez Moleiro

Correu electrònic: Maria.Alvarez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Lluís Capdevila Ortis

Mariona Portell Vidal

Jenny Cubells Serra

Teresa Gutiérrez Rosado

Ana Fernandez Sanchez

María José Gómez Romero

Prerequisits

No hi ha prerequisits, però es pressuposen els coneixements i les habilitats adquirides al llarg dels mòduls 1 i 2 del primer semestre: Fonaments científics i professionals de la Psicologia Sanitària i Entrenament en habilitats bàsiques del Psicòleg General Sanitari.

Objectius

Un cop finalitzat el mòdul l'estudiant hauria de ser capaç de:

- Delimitar conceptualment que és la prevenció i la promoció de la salut. Identificar els diferents nivells de cadascuna d'elles.
- Identificar els diferents determinants que influencien els comportaments de risc i els comportaments promotors de la salut.
- Elaborar un diagnòstic psicosocial dels problemes de salut.
- Aplicar els principals models de planificació, disseny i avaluació de programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
- Analitzar críticament diferents programes d'educació, promoció de la salut i prevenció.

Competències

- Adquirir, desenvolupar i posar en pràctica un concepte de salut integral, en el qual tinguin cabuda els components biopsicosocials d'aquesta, d'acord amb les directrius establertes per l'OMS.
- Conèixer en profunditat els diferents models d'avaluació i intervenció en el camp de la psicologia general sanitària, així com les tècniques i els procediments que se'n deriven, per abordar els trastorns del comportament i els factors psicològics associats amb els problemes de salut.
- Conèixer en profunditat els factors biològics i psicosocials associats als problemes de salut i malaltia, especialment els relacionats amb la salut mental.
- Conèixer en profunditat els factors psicosocials associats als problemes de salut i malaltia.
- Fer activitats de promoció i d'educació per a la salut psicològica individual i comunitària.
- Formular hipòtesis de treball en recerca i recollir i valorar de manera crítica la informació per resoldre problemes aplicant el mètode científic.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
2. Conèixer i analitzar críticament els principals programes basats en l'evidència de promoció de la salut en diferents àmbits i poblacions, així com els administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
3. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de detecció precoç de conductes de risc en adolescents administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
4. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de prevenció basats en l'evidència de conductes addictives i sexualitat, així com els administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
5. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de prevenció en salut mental basats en l'evidència
6. Conèixer i analitzar críticament les bases conceptuals de la prevenció i la promoció de la salut.
7. Conèixer i saber aplicar la metodologia de l'avaluació de programes.
8. Conèixer les eines conceptuals i metodològiques necessàries per al treball interdisciplinari en l'àmbit de la prevenció i la promoció de la salut.
9. Dissenyar, planificar i avaluar críticament programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
10. Formular adequadament preguntes, objectius i hipòtesis de recerca per resoldre problemes en el camp de la prevenció i la promoció de la salut.
11. Identificar i analitzar críticament els principals determinants psicosocials de les conductes de salut i de risc.
12. Identificar i analitzar críticament les desigualtats socials i de gènere en la prevenció i la promoció de la salut.
13. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
14. Recollir i analitzar la informació de manera coherent amb els objectius i les hipòtesis de la recerca, i interpretar adequadament els resultats obtinguts, reconeixent-ne l'impacte en les persones i les comunitats, en el camp de la prevenció i la promoció de la salut.
15. Reconèixer i descriure els determinants de les conductes saludables i de risc des d'una perspectiva biopsicosocial.
16. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

1. Prevenció i promoció de la salut: aspectes introductoris.

2. Planificació d'intervencions: conceptes i etapes.
3. Marc conceptual de la metodologia de planificació i avaluació d'intervencions.
4. L'ús dels enfocaments teòrics dins la planificació d'intervencions.
5. Etapa d'anàlisi de necessitats.
6. Etapa d'establiment d'objectius i de delimitació de la població.
7. Etapa de planificació d'actuacions.
8. Avaluació de programes.
9. Anàlisi crítica de programes:
 - 9.1. Plantejament i estratègies de la intervenció preventiva en violència de gènere
 - 9.2. Salut Laboral.
 - 9.3. Prevenció del consum de substàncies en adolescents.
 - 9.4. Promoció de la salut mitjançant l'activitat física i l'alimentació.

Metodologia

La metodologia de l'assignatura es basarà en el desenvolupament seriat i coordinat d'un seguit d'activitats (dirigides, supervisades i autònomes) que guiaran a l'estudiant cap a l'assoliment dels resultats d'aprenentatge.

Activitat dirigida:

Les sessions de Docència Dirigida de l'assignatura es portaran a terme en

- Grups 1/2: Classes magistrals amb o sense suport multimèdia amb debats en grup.
- Grups 1/4: Classes en grup partit. En aquestes sessions, els estudiants de l'assignatura hauran de treballar en grups petits i sota el principi d'aprenentatge basat en problemes (ABP). La tasca a portar a terme serà el desenvolupament d'un projecte d'intervenció en l'àmbit de la prevenció i la promoció de la salut, prèvia detecció d'una necessitat de salut. Aquesta activitat es portarà a terme alternant les sessions presencials (9 en total), i el treball autònom del grup.

Activitat supervisada:

- Tutories: Seguiment de la elaboració del projecte a través de la plataforma moodle i en horaris de despatx.

Activitat autònoma

El desenvolupament de les diferents tasques dirigides i supervisades fa imprescindible que l'estudiant vagi realitzant al llarg de tot el semestre l'activitat autònoma necessària per a la consecució dels resultats d'aprenentatge

Activitat autònoma:

- Lectura comprensiva de textos: lectura comprensiva i sintètica tant de fonts secundàries com de fonts primàries per a la elaboració del projecte.
- Elaboració del treball: elaboració escrita del contingut del projecte així com del material de suport (power point o altres) que caldrà utilitzar en la presentació del projecte que es farà durant les últimes sessions del curs.
- Estudi: confrontació del material proporcionat a la classe magistral i a les conferències amb manuals de la matèria. Elaboració de resums, esquemes, mapes conceptuals, etc.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides		
Classes en grup partit	20	0,8
Classes magistrals	36	1,44
Tipus: Supervisades		
Treball supervisat	11	0,44
Tipus: Autònomes		
Elaboració del projecte	76	3,04
Estudi	20	0,8
Recerca bibliogràfica i lectura comprensiva	50	2

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura conté evidències d'aprenentatge individuals i col·lectives, i es fa d'acord amb les [pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia](#).

Evidència d'aprenentatge individual:

EV1a - Es tracta d'una prova escrita relacionada amb el contingut sobre violència de gènere, amb un valor del 15% de la qualificació final que es portarà a terme la setmana 10.

EV1b - Es tracta d'una prova escrita relacionada amb el contingut sobre salut laboral, amb un valor del 5% de la qualificació final que es portarà a terme la setmana 11.

EV1c - Es tracta d'una prova escrita relacionada amb el contingut sobre prevenció del consum de substàncies, amb un valor del 10% de la qualificació final que es portarà a terme la setmana 12.

EV1d - Es tracta d'una prova escrita relacionada amb el contingut sobre promoció de la salut mitjançant AF i dieta, amb un valor del 10% de la qualificació final que es portarà a terme la setmana 13.

Evidències d'aprenentatge grupals:

EV2 - S'avaluarà la presentació escrita del projecte d'intervenció desenvolupat de forma grupal durant les sessions d'ABP. Tindrà un valor del 30% en la qualificació final de l'assignatura. El lliurament d'aquesta evidència es farà la setmana 15 mitjançant l'aula moodle de l'assignatura.

EV3 - S'avaluarà el lliurament dins dels terminis establerts de les actes de totes les sessions presencials d'ABP i dels dos informes de control del projecte desenvolupat. Tindrà un valor del 10%.

EV4 - S'avaluarà la presentació oral del projecte d'intervenció desenvolupat. Aquesta evidència es subdivideix en dos subevidències:

EV4a - Els tutors han d'avaluar la presentació oral del projecte que realitza el grup la setmana 14. Tindrà un valor del 15% en la qualificació final de l'assignatura.

EV4b - Els iguals avaluaran la presentació oral del projecte dels seus companys. Tindrà un valor del 5% en la qualificació final de l'assignatura.

Definició d'estudiantavaluable: Un / a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts (40%), constarà com a "avaluable".

En cas de considerar-se avaluable, es qualificaran amb un 0 les evidències a les que no s'hagi presentat l'estudiant.

Definició d'assignatura superada:

Nota Final = [(Nota EV1a × 0.15) + (Nota EV1b × 0.05) + (Nota EV1c × 0.10) + (Nota EV1d × 0.10) + (Nota EV2 × 0.3) + (Nota EV3 × 0.1) + (Nota EV4a × 0.15) + (Nota EV4b × 0.05)]

L'estudiant es considera APROVAT quan la Nota Final ponderada siguin ≥ 5 .

Recuperació: S'estableix una recuperació final a la qual podran accedir aquells estudiants que han estat avaluat en totes les evidències d'aprenentatge i que han obtingut una qualificació final ponderada entre 3,5 i 4,9. La recuperació consistirà en una prova escrita tipus test relacionada amb tots els continguts de l'assignatura. En cap cas es podrà optar a recuperar les evidències 2, 3 i 4. La nota de la recuperació serà sempre un 5, en cas que aquesta sigui superada i en cap cas la recuperació servirà per pujar nota si l'assignatura està aprovada.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1a-Prova escrita. Violència de gènere	15	2	0,08	2, 5, 6, 8, 11, 12, 15
EV1b-Prova escrita. Salut Laboral	5	2	0,08	2, 6, 8, 11, 12, 15
EV1c-Prova escrita. Prevenció del consum de substàncies	10	2	0,08	2, 3, 4, 6, 8, 11, 12, 15
EV1d-Prova escrita. Promoció de la salut mitjançant activitat física i alimentació	10	2	0,08	2, 6, 8, 11, 12, 15
EV2-Projecte d'intervenció. Part escrita	30	0	0	1, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16
EV3-Lliurament de les actes de les sessions de ABP i dels Informes de Control 1 i 2.	10%	0	0	1, 2, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16
EV4a - Projecte d'intervenció - Part oral. Avaluació dels tutors	15%	2	0,08	1, 7, 9, 10, 13, 14, 16
EV4b - Projecte d'intervenció - Part oral. Avaluació dels iguals	5%	2	0,08	1, 7, 9, 10, 13, 14

Bibliografia

Anguera, Maria Teresa, Chacón, Salvador. y Blanco, Angel. (Eds.) (2008). *Evaluación de programas sociales y sanitarios: Un abordaje metodológico*. Madrid: Síntesis.

Bartholomew, L.Kay; Parcel, Guy.S.; Kok, Gerjo; & Gottlieb, Nell.H. (2000). *Intervention Mapping*. New York: Mcgraw Hill.

Chacón, Salvador., Anguera, Maria Teresa., Pérez-Gil, Jose Antonio y Hogado, Fco Pablo (2002). A Mutual Catalytic Model of Formative Evaluation: The Interdependent Roles of Evaluators and Local Practitioners. *Evaluation. The International Journal of Theory, Research and Practice*, 8 (4). 413-432.

Chacón-Moscoso, Salvador, Sanduvete, Susana, Portell, Mariona, y Anguera, Maria Teresa (2013). Reporting a program evaluation: Needs, program plan, intervention, and decisions. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13(1), 58-60.

Fantova, Fernando (2003): *Perspectivas en gestión de servicios sociales*. En: <http://www.bolunta.org/publicaciones/>

Fantova, Fernando (2005). *Manual para la gestión de la intervención social*. Madrid: Editorial CCS.

Fernández-Ballesteros, Rocio (Ed) (1995). *Evaluación de programas. Una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud*. Madrid: Síntesis (CAP. 2)

Green, Lawrence W. & Kreuter, Marshall W. (1991). *Health Promotion Planning. An Educational and Environmental Approach*. Mountain View: Mayfield Publishing Company

Guba, Egon G., & Lincoln, Yvonna S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Morrison, Val; Bennett, Paul (2008). *Psicología de la Salud*. Madrid: Pearson Educación. Prentice Hall.

Pawson, Ray; Tilley, Nick (1997) *Realistic Evaluation*, Sage.

Pineault, Raynald, Daveluy, Carole (1995), *La Planificación Sanitaria. Conceptos, métodos y estrategias*. Madrid: Masson. (1ª ed. 1987) *La planification de la santé. Concepts, Méthodes, Stratégies*. Montréal: Agence d'Arc Inc. (CAP. 1)

Veney, James E. y Kaluzny, Arnold D. (2004). *Evaluation and decision making for health services*. Washington: BeardBooks.

Villamarín, Francisco; Álvarez, María (1998). Modelos sociocognitivos en promoción de la salud: un análisis conceptual. *Psicologemas*, 12 (24), 161-204.

Wholey, Joseph S., Hatry, Harry P. & Newcomer, Kathryn E. (Eds.) (2004). *Handbook of practical program evaluation*. San Francisco: Jossey-Bass.